

Diskuse nad novým textem ČSN 33 1600 a 33 1610 je podle názoru Státního úřadu inspekce práce nadbytečná

Stanovisko SÚIP k problematice bezpečnosti elektrického ručního náradí a spotřebičů na pracovištích

Logo SÚIP

Mgr. Ing. Rudolf Hahn, generální inspektor SÚIP

V červnu 2007 vydal Český normalizační institut (ČNI) nově upravený text ČSN 33 1600 a 33 1610, a to s účinností od 1. 7. 2007. Tento nový text obou norem se liší od předchozího tím, že v případě ČSN 33 1600 byla vypuštěna informativní příloha A a v normě ČSN 33 1610 byla vypuštěna informativní příloha D.

Nově upravené znění obou norem následně v odborné veřejnosti vyvolalo diskusi, přičemž byla rovněž zmiňována údajná role a podíl Státního úřadu inspekce práce (SÚIP) a oblastních inspektorátů práce (OIP) na jejich úpravě nebo jejich nové aplikaci. Jedná se o problematiku, která je ve středu zájmu SÚIP, protože je v jeho působnosti, a proto cítím potřebu k dané věci zaujmout stanovisko.

Stručně řečeno, upravený text obou ČSN a některé komentáře uveřejněné v odborném tisku navozují dojem, že osoby uvedené ve vypuštěných přílohách již nemohou provádět úkony tak, jak tomu bylo před provedením úpravy výše uvedených technických norem.

Dále je v této souvislosti uváděno, že při jiném postupu budou jak zaměstnavatelé, tak osoby, které zabezpečují bezpečnost elektrického ručního náradí a spotřebičů na pracovišti, vystaveni sankcím ze strany OIP nebo SÚIP, a to do výše 2 mil. Kč. **Tyto názory je nutné zřetelně označit za neodůvodněné a právně chybné.**

Toto stanovisko SÚIP neumožňuje podrobněji se zabývat problematikou montáže, užívání nebo oprav VTZ všeobecně a jejich bezpečností na pracovištích zvláště. Stejně tak by bylo nutné do této problematiky zahrnout uvádění vyhrazených výrobků na trh na základě zákona č. 22/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zajišťování jejich bezpečného užívání. Tiskový rozsah tohoto stanoviska by pak byl velmi značný a přesahoval by možnosti odborného periodika. V případě zájmu odborné veřejnosti je však možné se v budoucnu k těmto tématům vyjádřit samostatně.

K situaci obecně:

SÚIP a OIP kontrolují dodržování povinností stanovených právními předpisy zaměstnavatelům v oblasti bezpečnosti práce, včetně bezpečnosti vyhrazených technických zařízení (VTZ), k nimž patří rovněž elektrická vyhrazená technická zařízení. Nelze však za vyhrazené elektrické zařízení považovat každé elektrické zařízení. To potom vede k absurdním závěrům, které však se zajištěním jejich bezpečného provozu nemají nic společného, a to nemusí jít jen o elektrické spotřebiče a ruční náradí.

Podle příslušných ustanovení zákona č. 251/2005 (zákon o inspekci práce) ze zjištěných a doložených porušení těchto právních předpisů pak OIP a SÚIP vyvozují mj. sankční důsledky a ukládají opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

Hodnocení skutečností zjištěných při kontrolní činnosti, včetně případných právních souvislostí je svěřeno příslušným správním orgánům (v tomto případě OIP a SÚIP), které za svou činnost a stanoviska nesou odpovědnost jak vůči správním soudům, tak vůči Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR (MPSV) jako ústřednímu orgánu státní správy pro oblast bezpečnosti práce.

Normy ČSN nemají povahu právních norem, jimiž by byly v úvahu přicházející subjekty zavázány, a tedy jejich jednotlivá ustanovení neobsahují právní povinnosti, přestože v některých případech obsahují formulace příkazové povahy – jako „musí“ nebo „je povinen“ apod. Že jsou ČSN obecně zdrojem významných, užitečných a především sjednocujících informací technické povahy a mají mezi odbornou veřejností přiměřenou autoritu, je přitom podle názoru SÚIP mimo jakoukoliv pochybnost, kterou je nutné zachovat.

Neexistuje žádný důvod domnívat se, že ode dne 1. 7. 2007, tj. od účinnosti upraveného textu ČSN 33 1600 a 33 1610, jsou povinnosti zaměstnavatelů jiné, než jak tomu bylo před tímto datem. Změna právně nezávazné technické normy nemůže měnit povinnosti zaměstnavatelů nebo provozovatelů VTZ. Takovéto povinnosti lze měnit nebo ukládat pouze zákonem.

SÚIP a jednotlivé OIP toto své stanovisko vyjádřily opakovaně a zřetelně při různých příležitostech. MPSV a SÚIP zaujímají při výkladu a interpretaci právních předpisů shodná stanoviska.

K situaci podrobněji:

Vydavatel technických norem – Český normalizační institut – použil při úpravě textu ČSN 33 1600 a 33 1610 postup označený jako „oprava textu“. To znamená, že žádný ze subjektů, které se jinak k zamýšlené úpravě ČSN vyjadřují, včetně SÚIP, nebyl ze strany ČNI o tomto záměru informován a neměl možnost k němu zaujmout stanovisko.

Je zřejmé, že jestliže by byl použit při navrhované úpravě obou ČSN obvyklý postup, s vysokou pravděpodobností by stávající nejasnosti nevznikly.

SÚIP není doposud znám důvod, proč byl takovýto návrh učiněn, jaké cíle sledoval, proč je úprava textu výše uvedeným způsobem bezdůvodně interpretována a proč byl zvolen způsob změny textu označovaný jako „oprava textu“.

Nad způsobem, jímž byl text obou norem upraven, probíhá z iniciativy SÚIP s ČNI písemná komunikace. Vysvětlení, jehož se SÚIP doposud dostalo, neumožňuje vzniklý problém považovat za uzavřený. Mimo jiné i proto, že ČNI měly být poskytnuty neautorizované a podle všeho nepravdivé podklady o tom, že se SÚIP byl takovýto záměr předem projednán a že jej SÚIP podporuje. To se rovněž týká stanovisek Institutu technické inspekce Praha (ITI Praha), který jako organizace státního odborného dozoru nad bezpečností VTZ postupuje ve shodě se stanovisky SÚIP a je ze strany SÚIP metodicky řízen.

Také některé informace uveřejněné v odborném tisku uvádějí podobně, že před návrhem na úpravu textu obou ČSN bylo toto předem projednáno se SÚIP, který jej podporuje. Tyto informace jsou nepravdivé a jsou v naprostém protikladu se skutečností. Naopak je odbornou veřejností nutné informovat o tom, že se SÚIP k podobným záměrům vždy otevřeně a nedvojsmyslně stavěl a stále staví záporně, a to při všech příležitostech, které k tomu byly k dispozici. Proto jsou takovéto informace o to víc zarážející.

Úpravou textu ČSN nemohou být měněny nebo vynucovány změny v postojích správních orgánů k existujícím právním předpisům. Dosavadní obsah určité části diskuse v odborných periodikách však ukazuje, že toto riziko je velmi reálné. Pokud interpretaci a výklad příslušných právních předpisů, jimiž se správní orgány řídí, provádějí zájmová a odborná sdružení, nebo jiné podobné subjekty, jde vždy o stanoviska nezávazná. Základní právní úprava bezpečnosti práce na pracovištích (především zákon č. 262/2006, zákoník práce, a zákon č. 309/2006) vychází z principu prevence rizik vyhodnocovaných zaměstnavateli, včetně opatření přijatých na jejich odstranění. To je plně vyhovující.

Naproti tomu právní úprava bezpečnosti vyhrazených technických zařízení, včetně elektrických, je již několik let nevyhovující a tento stav je dostatečně znám jak odborné veřejnosti, tak příslušným veřejným orgánům. V současné době se MPSV zabývá přípravou nové právní úpravy bezpečnosti VTZ a okruhem navazujících problémů (osoby se zvláštní odbornou způsobilostí apod.). Záležitost bezpečnosti vyhrazených technických zařízení však není pouze věcí MPSV, ale jsou na ni významně zainteresovány ještě další ústřední orgány – např. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo dopravy ČR, Ministerstvo místního rozvoje ČR, Český báňský úřad aj. Existuje rovněž celá řada dalších subjektů reprezentujících zaměstnavatele, provozovatele VTZ nebo zájmová a odborná sdružení, které vyjadřují svá stanoviska a zájmy. Tento široký okruh zúčastněných subjektů, rozdílný rozsah jejich zájmů a také např. značný technický pokrok posledních let způsobují, že stanoviska vyjadřovaná k problematice vyhrazených technických zařízení jsou značně rozdílná, a v některých případech mezi některými subjekty až rozporná. Tím je příprava nové právní úpravy pochopitelně negativně ovlivněna.

Jestliže stávající právní úprava bezpečnosti VTZ plně nevyhovuje, nemohou být možnými nejasnostmi zatěžováni, ať již administrativně, nebo finančně, zaměstnavatelé nebo provozovatelé VTZ, kteří za jejich bezpečnost odpovídají. Stejně tak není možné používat způsoby, které stávající právní předpisy chtějí interpretovat rozšiřujícím způsobem, jak je někdy Státnímu úřadu inspekce práce navrhováno.